

Obsah

In: Pelikán, Jarmil. *Nástin dějin polského divadla*. Vyd. 1. V Brně: Univerzita J.E. Purkyně, 1988, pp. 118-119

ISBN 8021000295

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/122502>

Access Date: 01. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Úvod	5
<p>I — Nejstarší období. Výstupy s prvky divadelního projevu. Středověké liturgické drama, dialogy, mystéria, morality, hry pašiové a biblické, skladby didaktické a satirické. Laicizační tendence. Humanistické a reformační divadlo. Účast městského živilu. Střediska renesanční kultury. Kochanowského Odmítnutí řeckých vyslanců. Tragédie neb hra žebračů a další plebejské skladby. Intermédia. Rybaltovská (enšpiglovská) komedie. Barykův Sedlák králem. Školské a klášterní scény, zvláště jezuitské a piaristické. Královské dvorské divadlo. Komedie dell'arte. Opera. Představení v zámeckých sídlech. Divadlo lidové a loutkové. Šopka. Zahraniční divadelní soubory — anglické, německé, francouzské, a italské</p>	7
<p>II — Založení varšavského Národního divadla v r. 1765. Vliv francouzského klasicismu. Úloha divadla v osvícenském reformním hnutí. Nutnost soupeření s cizími soubory, jimž aristokratické publikum dávalo přednost. W. Bogusławski, „otec polského divadla“. Rozdělením Polska do tří záborů vznikají odlišné podmínky pro scénickou tvorbu v jednotlivých částech země. Mimovaršavská divadla. Varšava střediskem pozdního klasicismu. Obliba baletu, vaudevillu, komické a historické opery. Výchova herců. Divadelní kritika. Vítězství romantismu. Monumentální ideové drama bez možnosti uvedení na domácích scénách. Rozvoj lvovského a krakovského divadla, mimořádné překážky v pruském záboru. Otevření varšavského Velkého divadla v r. 1833 zlepšilo podmínky pro jevištní práci, vytrácela se však ideová podnětnost doby Bogusławského. Přes všechna cenzurní omezení zůstávala tato scéna významnou tribunou polskosti a kultivované mateřštiny. Po lednovém povstání 1863 sílila pozice měšťanského živilu v národním životě, kultuře a umění. Varšavské „divadlo hvězd“ přejímalo umělce z Krakova, kde Chelchowski a Koźmian cílevědoměji vychovávali herce k realističtějšímu projevu (Varšava odtud získala J. Królikowského, J. Rychtera, H. Modrzewjowskou, W. Rapackého, B. Leszczyńského aj.). Ředitelství T. Pawlikowského vrcholnou érou krakovského divadla. Mladopolské obohacení národní dramatiky. Modernistický synkterismus</p>	

s prvky naturalistickými, symbolistickými, impresionistickými, novoromantickými, secesními a expresionistickými. Novátorství Wyspiańského, souběžné s velkou reformou v evropském divadelnictví. Předměstské scény veseloherního typu. Diskuse o divadle pro lidové vrstvy. Revoluce 1905 velkým podnětem pro scénickou tvorbu. Založením divadla Teatr Polski v r. 1913 ve Varšavě končí převaha Krakova jako nejprogresivnějšího divadelního centra.

23

III — Po obnovení státní samostatnosti byla zřizována nová divadla. Ve Varšavě vládní správu divadel nahradil nový koncertní městských divadel. Národní divadlo reprezentativní scénou. Teatr Polski a Reduta udávají tón. Léta velké hospodářské krize radikalizovala divadelní prostředí. V třicátých letech za Schillerova a Horzycova vedení dosahovalo nejvyšší úrovně lvovské divadlo. Ve Varšavě se po divadle Boguslawského stalo střediskem novátorství Ateneum. K tradičně vyspělé dramatičce a herectví přidružila se v meziválečném období moderní režie (Schiller, Horzyca, Zelwerowicz, Trzciński, Wysocka, Węgielko, Wierciński, Korzeniewski) a scénografie (Frycz, Drabik, Pronaszko, Daszewski). Veseloherní a hudební žánry, balet, kabarety, revue, estrády, hudební složka inscenací. Divadelnictví spjaté s dělnickým hnutím. Vesnické ochotnické scény. Divadla pro děti a mládež, loutková divadla. Meziválečná dramatika, Szaniawski, Witkiewicz. Souhrnný pohled na meziválečné dvacetiletí

55

IV — *Theatrum militans*. V mimořádně těžkých podmínkách za druhé světové války pokračovala divadelní tvorba převážně v konspiraci. Po celé zemi vznikaly tajné divadelní skupiny, organizující scénická vystoupení a vzdělávání divadelníků (např. Tajny Teatr Wojskowy, krakovské soubory: Mularczyków, Kotlarczyków Teatr Rapsodyczny a Kantorów Teatr Niezależny). Tajná divadelní rada. Scénická představení v zajateckých a koncentračních táborech. Divadelní soubory při vojenských jednotkách a v početnějších emigračních střediscích po celém světě. Proměny scénického projevu doprovázelo oslabení komercializace divadla, zvýraznění jeho ideovosti a zvýšení divácké vnímavosti.

95

Základní literatura	103
Résumé	105
Věcný rejstřík	109
Jmenný rejstřík	111